

VIIIAB05 SZABÁLYOZÁSTECHNIKA VIZSGA FELADATOK 2017. tavasz (minta)

Név:

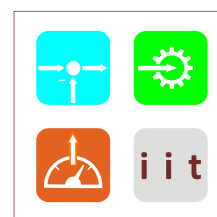
Neptun kód:

Hallgató aláírása:

HSZK terem: **K L M**
bekarikázandó

Feladat	Pont
1. Feladat	max. 20 pont
2. Feladat	max. 30 pont
Feladatok összesen	elégtelen ha kevesebb 20-nál
Teszt pontszáma	elégtelen ha kevesebb 16-nál
(ZH osztályzat)*2	max. 10 pont
(5 KisZH átlaga)*2	max. 10 pont
Összpontszám	
Osztályzat	

Összpontszám	Osztályzat
0-39 vagy Teszt<16 pont vagy Feladatok<20 pont	1
40-59	2
60-74	3
75-84	4
85-100	5

FIGYELEM:

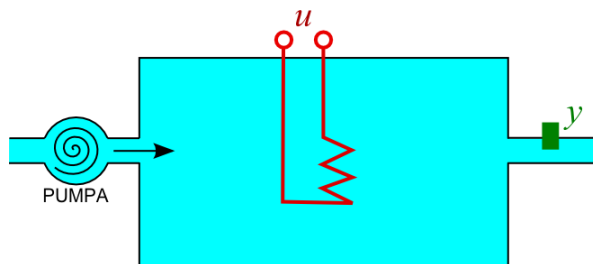
1. Az összetűzött lapokat megbontani tilos! A feladatok megoldására 60 perc áll rendelkezésre.
2. Lefényképezni tilos!
3. **A vizsga osztályzata elégtelen, ha a feladatokra kapott összpontszám kevesebb, mint 20.**
4. **A vizsga osztályzata elégtelen, ha a tesztkérdésekre kapott összpontszám kevesebb, mint 16.**
5. A tárgyból 2011 őszi vagy annál korábbi félévében aláírást szerzett hallgatók ZH osztályzata nem számít bele a vizsgajegybe, helyette a Teszt feladatokra kapott pontszámot szorozzuk 1,25-tel.

Előírások (mindkét feladat esetén): A megoldás minden lépésénél meg kell adni a felhasznált MATLAB ill. Control System Toolbox utasításokat szintaktikailag helyes alakban, azok bemeneti és kimeneti paramétereit és a numerikus értékeiket. A változók jelölésének összhangban kell lenni a kérdésekben szereplő jelölésekkel. A kapott görbéket a megoldásban vázlatosan ábrázolni kell. Az utasításokból a teljes számítási menetnek rekonstruálhatónak kell lennie. A kért (rész)eredményeket az erre szolgálo mezőkbe írja. **Köszönjük.**

1. feladat

Egy technológia működtetéséhez egy áramoltatott komponens hőmérsékletének előírt értéken tartása a feladat. A beavatkozó szerv egy elektromos fűtőegység, amelynek egy munkaponti értékéhez képesti teljesítménye a szabályozott szakasz módosított jellemzője (u), a szabályozott jellemző pedig az áramoltatott komponens hőmérsékletének munkaponti értékétől mért eltérése (v.ö. ábra). Az elektromos fűtőegység és a hőátadás egyaránt egytárolós tagokként jellemezhetőek így az együttes átviteli függvény

$$W(s) = \frac{2}{(2s+1)(11s+1)},$$

amelyhez PI típusú analóg szabályozót tervezünk. A φ_t fázistöbblet értéke előírt $\varphi_t \approx 60^\circ$, és gyors működésre törekszünk. A megtervezett analóg szabályozót egységugrás ekvivalens $D_{PI}(z)$ mintavételes szabályozóként implementáljuk $T_s = 0.1\text{sec}$ mintavételi idő mellett. A tervezést az alábbi lépésekben kell elvégezni

1. Ejtse ki a szabályozó zérushelyével a domináns (nagyobb) időállandót és $A_p = 1$ erősítés esetén határozza meg a

$W_0(s) = W(s)W_{PI}(s)$ felnyitott kör ω_c vágási frekvenciáját és φ_t fázistöbbletét!

T_l (kiejtésből)
(2 pont)
φ_t (pontos)
(2 pont)
ω_c
(2 pont)

2. Keresse meg azt a beállítást, amely mellett a felnyitott kör fázistöbblete az előírt $\varphi_t \approx 60^\circ$ értékű lesz (legalább 0,2° pontossággal)! Adja meg a feltételeket kielégítő analóg szabályozó $W_{PI}(s)$ átviteli függvényét és benne az A_p, T_l paraméterek numerikus értékével!

A_p
(3 pont)
$W_{PI}(s)$ szabályzó átviteli függvénye
(4 pont)

3. Határozza meg a megtervezett $W_{PI}(s)$ analóg szabályozó egységugrás ekvivalens $D_{PI}(z)$ mintavételes közelítését az előírt T_s mintavételi idő mellett és írja fel a hozzá tartozó differenciaegyenletet!

$D_{PI}(z)$ szabályozó átviteli függvénye
(2 pont)
Differencia egyenlet
$u_k =$
(5 pont)

2. feladat

A szabályozott szakasz egy gyengén csillapított kéttárolós lengőtag, amelynek átviteli függvénye $W(s) = \frac{1}{1+0.1s+s^2}$. A DAC és ADC átalakítókkal kiegészített szakaszhoz **2-szabadságfokú** (feedforward+feedback) mintavételes szabályozót tervezünk, amelynek mintavételi ideje $T_s = 0.2 \text{ sec}$. A zárt rendszer referenciamodelljét folytonos időben specifikáljuk a domináns póluspár $\xi = 0.7$ csillapításával és $\omega_0 = 1 \text{ sec}^{-1}$ csillapítatlan sajátfrekvenciájával. A statikus pontosság biztosítására a **szabályozónak integrátort is kell tartalmaznia**. A kauzalitási feltételek betartásakor az $A_0(z)$ megfigyelő (observer) polinom feleljen meg a folytonos időben specifikált $\xi_{obs} = 0.7$ és $\omega_{obs} = 3 \text{ sec}^{-1}$ paraméterű megfigyelő póluspárnak. A tervezést a következő lépésekben kell elvégezni:

1. Határozza meg a szabályozott szakasz $D(z) = \frac{B(z)}{A(z)}$ diszkrétidejű átviteli függvényét, ha a DAC átalakító nulladrendű tartószervvel modellezhető! Adja meg a tervezéshez szükséges $B(z) = B^+(z)B^-(z)$ faktorizációt ($B^+(z)$ monik, azaz a legnagyobb hatványú tag együtthatója egy)!

$D(z) = \frac{B(z)}{A(z)} =$
(2 pont)
$B^-(z) =$
(2 pont)
$B^+(z) =$
(2 pont)

2. Határozza meg a referencia modell, a szabályozó és a megfigyelő polinomjainak fokszámát a kauzalitási feltételek és a specifikációk betartása mellett, kis fokszámú polinomokra törekedve! Segítség:

$$gr A_m = 1 + gr B^- + \{1/0\}; gr S = gr A + l - 1; gr A_0 = gr A + l - 1 - \{1/0\}; gr R_1' = gr B^-$$

$gr A_m =$	$gr S =$
(1 pont)	(1 pont)
$gr A_o =$	$gr R_1' =$
(1 pont)	(1 pont)

3. Határozza meg a folytonos időben előírt $\xi, \omega_0, \xi_{obs}, \omega_{obs}$ értékek esetén a zárt rendszer referencia modellje nevezőjében a domináns póluspárnak megfelelő $A_m(z)$, és a megfigyelő póluspárnak megfelelő $A_0(z)$ másodfokú faktorokat diszkrét időben!

$A_m(z) =$ (2 pont)
$A_0(z) =$ (2 pont)

4. Határozza meg a szabályozó polinomjainak együtthatóira felírható diophantoszi egyenlet megoldását és B'_m értékét!

$S(z) =$ (3 pont)
$R'_1(z) =$ (3 pont)
B'_m (2 pont)

5. Adja meg a szabályozó $R(z), T(z)$ polinomjait is, illetve a szabályozó differencia-egyenletét *numerikusan*:

$T(z) =$ (2 pont)
$R(z) =$ (2 pont)
$u_k =$ (4 pont)